

LYHENTEITÄ JA MERKINTÖJÄ AINEIDEN MARGINAALISTA - mitä ne tarkoittavat?
kursiivilla kirjoitettu on väärin tai huono → **lihavoitu on korjattu versio**

= jotain puuttuu

= ys = yhdyssana eli kirjoita sana yhteen

= sanaliitto eli kirjoita erikseen

kaksoisalleiviivaus = TOISTO = sanan, päätteen tai muun kieliaineksen toisto

poista toistamasi kielenaines tai korvaa toistamasi ilmaus jollakin toisella

kuten esimerkiksi

kuten tarkoittaa samaa kuin esimerkiksi
 → ei siis molempia, **toinen riittää**

myöskin

myös = kin → toinen riittää

VM = välimerkki *tai* 2 pääl.

VM voi tarkoittaa monenlaista virhettä. Ehkä kysymysmerkki puuttuu tai olet käyttänyt puolipistettä kaksoispisteen paikalla.

VM-merkintä voi tarkoittaa myös, että olet yhdistänyt 2 päälausetta pilkulla, mikä ei ole tyylikäs tapa. Joskus voi olla 2 päälaus. – merkintä.

2 pääl.

Korjausvaihtoehtoja:

→ käytä pistettä

→ mieti, voisiko toisesta päälauseesta tehdä sivulauseen eli voisiko sen alkuun panna alistuskonjunktion (että, jotta, koska, kun, kunnes, jos, vaikka) tai voisiko lauseiden rajalle lisätä jonkin muun sanan

→ joskus sopii kaksoispiste, jos toinen lause on selitys, perustelu, seuraus tai päätelmä

→ joskus sopii myös puolipiste (ole varovainen sen käytössä!), jos lauseet ovat rinnasteisia ja kuuluvat yhteen kiinteämmin kuin pisteellä erotettavat lauseet.

AK = alkukirjainvirhe

1, 2, 3, 4 eli pienet numerot tekstin lomassa = pilkkuvirhe

Numerot kertovat, mitä neljästä pilkkusäännöstä et ole noudattanut.

Pilkkusäännöt

1. Virkkeen eri lauseet erotetaan toisistaan pilkulla eli päälauseet erotetaan päälauseista ja päälauseet sivulauseista ja erilaiset sivulauseet toisistaan.

Sivulauseet:

* Alistuskonjunktioilla alkavat sivulauseet eli lauseet, jotka alkavat ETTÄ, JOTTA, KOSKA, KUN, KUNNES, JOS, VAIKKA, KUIN –sanoilla: **HUOMAA PILKUT!**

Tiesin, että hän tulisi.

Tulin, jotta kuulisin uutiset.

Tulin, koska halusin tavata sinut.

Tulin, kun sade lakkasi.

Odotin, kunnes sade lakkasi.

Jos sade lakkaa, **tulen.**

En tule, vaikka sade lakkaisi.

Satoi, kuin saavista olisi kaatanut.

* Relatiiviset sivulauseet, jotka alkavat relatiivipronomineilla JOKA ja MIKÄ sekä niiden eri muodoilla JOHON, JOSSA, MIHIN, MISSÄ ... ja johdoksilla, esim. JOLLOIN, JOTEN:

Hän on mies, **johon** voi luottaa.

Hitler hyökkäsi Neuvostoliittoon, **mikä** johti katastrofiin.

* Epäsuorat kysymyslauseet eli kysymykset, joihin ei odoteta vastausta:

En tiedä, miksi hän ei tullut.

En tiedä, onko hän jo lähtenyt.

Huom: ei kysymysmerkkiä, ellei päälause ole kysyvä!

Tiedätkö, miksi hän ei tullut?

Huomaa pilkut, kun on monta erilaista lausetta peräkkäin:

Olin niin syventynyt tehtävään, että tuskin huomasin, kun sisareni tuli huoneeseen.

PL, SL, SL.

2. JA-sanana (joskus myös ELI-, TAI-sanojen) kanssa käytetään pilkkua silloin – ja ainoastaan silloin – kun se yhdistää kahta **itsenäistä päälauseetta** = päälauseilla ei ole yhteisiä lauseenjäseniä, esim. subjektia, objektia tai adverbiaalia.

Käytetään:

Ville meni ensin saunaan, ja sitten hän joutui putkaan. = PL, ja PL

← kummallakin lauseella on oma subjektinsa – **Ville** ja **hän** – ja oma predikaattinsa

Ei käytetä:

Ville meni ensin saunaan ja (Ville) joutui sitten putkaan. = PL ja PL

← lauseilla on yhteinen subjekti **Ville**, joka on ikään kuin jätetty pois jälkimmäisestä lauseesta.

Helpot pilkkusäännöt:

3. Luettelon osien väliin tulee pilkku:

Siellä olivat Ake, Make, Pera ja Minni.

4. Selvästi varsinaisesta lauseyhteydestä irrallaan olevat lisät ja selitykset (esim. puhuttelut ja tittelit) erotetaan **molemmin puolin** pilkulla:

Hän osoitti äärimmäisen harvoin, ehkei koskaan, kiihtymystään.

Hei Liisa, sinä olet voittanut pelin!

Helsingissä, pääkaupungissamme, on paljon liikenneongelmia.

Huomaa, että pilkku tulee aina rivin loppuun, ei koskaan rivin alkuun.

Huomaa:

Kuin-sanana edelle ei tule pilkkua, jos se vertailee kahta asiaa.

Järvi oli rehevöitynyt enemmän kuin joen ranta.

Minä olen kaksi kuukautta vanhempi kuin sinä.

SV = SANAVALINTOJA

alleviivauksen tai aaltoviivalla alleviivatun sanan ohessa oleva merkintä SV tarkoittaa, että sanan tai sanonnan voisi korvata toisella, usein tähän liittyy myös jonkun sanan toisto

puhek. = sana/sanonta on puhekielen tyyliä, eikä sovi asiatyylisiin: *Porukat tykkää olla himassa.*

ark. = sana on arkityylinen, eli sen käyttöä asiatyylissä voi harkita

kapulak. = sana/sanonta on kankeaa tyyliä, ja sitä muuttamalla tekstistä tulee sujuvampi

kapulakielen eräs oire on substantiivitauti, jossa asia ilmaistaan substantiivilla ja mitäänsanomattomalla verbillä → korvaa napakalla verbillä
suorittaa arviointeja → arvioida
tehdä ehdotus → ehdottaa
aiheuttaa lasku → laskea
järjestää koulutus → kouluttaa

substantiivitautiin kuuluu myös se, että asia ilmaistaan turhan mutkikkaasti, käytetään sanoja kuten

avulla, muodossa, suhteen, kohdalla, osalta, kannalta, puitteissa, toimesta
 → korvaa käyttämällä helposti ymmärrettäviä, lyhyempiä muotoja
virastojen kohdalla → virastoissa
työryhmän muodossa → työryhmässä
yhteistyön myötä tilanne on parantunut → yhteistyö on parantanut...
lain puitteissa → lain mukaan
ei ollut huomauttamista työskentelyn suhteen → ...työskentelystä
viranomaisten taholta → viranomaiset

muuta tavallisia sana- ja sanontavalintoja, jotka kannattaa korvata:

tänä päivänä / tällä hetkellä

usein liian tarkka, harvoin tarkoitetaan juuri käsillä olevaa päivää, saati hetkeä korvausehdotuksia: **nykyään, nykyisin, tätä nykyä**

henkilö / yksilö / ihminen

usein on mahdollista valita täsmällisempi sana: **nainen, mies, opiskelija, potilas, autoilija ...**

löytää / löytyä

usein svetisismi, eikä kerro todellisesta löytämisestä tai löytymisestä
 → käytä **olla-verbiä tai muuta lause**

sinä

tämä tarkoittaa sitä, että älä käytä sinä-persoonan muotoa asiatekstissä = älä siis sinuttele lukijaa

älä myöskään käytä ns. sinä-passiivia (eli älä sairastu Mika-Hakkis-syndroomaan)
 eli älä käytä sinä-pronominia yleispersoonana

Kun sinä jaksat tutkia sääntöjä ja lukea hyviä tekstejä, sinä voit saada parempia tuloksia.

→ **Kun jaksaa harjoitella ja lukea hyviä tekstejä, voi saada parempia tuloksia.**

puhek. pron. = puhekielen tyyliin käytetty pronomini TAI pron.

tavallisesti tämä, tuo, se, nämä, nuo, ne –pronominit, joita käytetään kuin muiden kielten artikkeleja
→ poista pronomini

Ensin kävimme ostamassa sen hyvän kartan. → **Ensin kävimme ostamassa hyvän kartan.**
Tällaiset ohitukset ovat niitä kaikkein vaarallisimpia. → **Tällaiset ohitukset ovat kaikkein vaarallisimpia.**

rektio = sana vaatii yhteyteensä määrämuotoisen sanan

tyypillisiä virheitä

alkaa tekemään → **alkaa tehdä**

pystyy tehdä → **pystyy tekemään**

kuvata / kuvailla jollaisena → **kuvata / kuvailla jollaiseksi**

vajaa = vajaa lause tai virke

lause, josta puuttuu predikaattiverbi
→ korjataan muuttamalla lausetta niin, että siinä on predikaatti

Kaunis kesäilta ihanalla rannalla. Rakkautta ilmassa.
→ **On kaunis kesäilta ihanalla rannalla. Rakkautta on ilmassa.**

vajaa virke tarkoittaa yksinäistä sivulausetta eli virkkeestä puuttuu päälause =
sivulause ei saa esiintyä virkkeessä ilman päälausea
→ korjataan yhdistämällä lauseita tai kirjoittamalla sivulauseen kaveriksi päälause

Tilanne paranee ajan mittaan. Jos jokainen tekee oman osuutensa.
→ **Tilanne paranee ajan mittaan, jos jokainen tekee oman osuutensa.**

Tapahtuma oli alkanut ja kaikki näytti olevan kunnossa. Joten jätin kaiken tarjoiluhenkilökunnan huoleksi. → **...olevan kunnossa, joten jätin...**

ei konj. = älä aloita virkettä rinnastuskonjunktioilla

korjaa yhdistämällä lauseita virkkeeksi tai poistamalla rinnastuskonjunktio (usein JA-sana) ja aloittamalla lause ilman konjunktioita

Joskus käydään haukkaamassa jotain pikaruokalasta. Ja isä ostaa sen jälkeen vielä jäätelöt lapsille.
→ **...pikaruokalasta, ja isä ostaa...**

OKV = oikeinkirjoitusvirhe

svet. hyi! = svetisismi eli ruotsin kielestä suomeen livahtanut tapa sanoa jokin asia

korjaa käyttämällä fennismejä eli suomalaista sanomisen tapaa

Tavallisimmat svetisimit ovat

rikas- ja köyhä-loppuiset yhdyssanat *kalarikas järvi* → kalaisa järvi
tapahtumarikas → muuta kokonaan
maksuvapaa → maksuton

omata-verbi

Hän omaa komean ulkonäön. → Hän on komea.

He omaavat paljon kiinteistöjä. → Heillä on - - TAI He omistavat - -

kanssa-alkuinen yhdyssana

voi korvata luontevammin: *kanssaihminen* → lähimmäinen, kumppani, toinen ihminen;
kanssakilpailija → kilpailukumppani, toinen kilpailija

adessiivin liiallinen käyttö

med glädje = ilolla → iloisesti, iloisena, tms.

takuulla → taatusti...

sanajärj. = käänteinen sanajärjestys

tavallisin svetisismi, tarkoittaa sivulauseen jälkeen tulevan päälauseen sanajärjestystä, jossa predikaatti tulee ennen subjektia:

Kun opiskelu on päättynyt, osaavat kirjoittajat käyttää asiatyyliä tarkoituksenmukaisesti.

korjataan muuttamalla sanajärjestystä: subjekti tulee ennen predikaattia:

→ *Kun opiskelu on päättynyt, kirjoittajat osaavat käyttää...*

vertailu? TAI komp. = komparatiivi ilman vertailua

komparatiivin täytyy aina verrata jotain, sitä ei voi käyttää absoluuttisena → korvaa positiivilla tai jollakin muulla sanalla

Tapasin kadulla vanhemman herrasmiehen. → *vanhan, vanhahkon*

KONG. = kongruenssi
----

subjektin ja predikaatin täytyy olla samassa luvussa eli

kun subjekti on yksikkö → predikaatti on yksikkö
ja kun subjekti on monikko → predikaatti on monikko

Internetistä löytyi myös netiketti-ohjeet eli Internetin käyttäjien etikettisäännöt.
→ **Internetistä löytyivät myös netiketti-ohjeet...**

huomaa erityisesti kieltoverbi
Jos omat asiat ovat huonosti, ei ihmiset jaksa auttaa muitakaan.
→ **Jos omat asiat ovat huonosti, ihmiset eivät jaksa...**
(tässä oli virheenä myös käänteinen sanajärjestys)

2-pass. = kaksinkertainen passiivi
----

ollaan tehty → **on tehty**
ei olla tehty → **ei ole tehty**
oltiin tehty → **oli tehty**
ei oltu tehty → **ei ollut tehty**
oltaisiin tehty → **olisi tehty**
ei oltaisi tehty → **ei olisi tehty**

joku?
----

tarkista,
onko tarkoittamasi ihminen = joku, jonkun, jotakuta...; jotkut, joidenkuiden, joitakuita...
vai
asia = jokin, jotain, jotakin...; jotkin, joidenkin, joitakin...

pitkien joku-sanana muotojen sijaan voi käyttää jokin-sanana muotoja, esim. jostakusta → jostakin

rinnastus tai symmetria
----

symmetria tarkoittaa sitä, että rinnastettavat ilmaukset on hyvä pyrkiä muotoilemaan samanlaisiksi, jotta virke olisi tasapainoinen ja helpommin hahmotettava
→ korjaa muuttamalla epäsymmetriset osat samanlaisiksi, esim. substantiivi ja substantiivi tai verbi ja verbi

Lapsi halusi yhtä aikaa lähteä pyöräilemään ja jäätelön.
→ **...halusi...lähteä pyöräilemään ja syödä jäätelöä.**
Kirjailija kertoo omista kouluajoistaan ja miten kulman kaverukset viettivät kesää.
→ **...kertoo omista kouluajoistaan ja kulman kaverusten kesänvietosta.**

rel. pron. = relatiivipronominin käytössä on virhe

relatiivipronomit: joka, mikä

- Tavallisin virhe on mikä-pronominin väärä käyttö:
joka-pronomini viittaa edellä olevaan yhteen asiaan (asia, esine, ihminen, paikka),
mikä-pronomini koko lauseeseen

Hänelle on saattanut tapahtua sellaisia asioita, mitä hän ei voi kertoa ulkopuolisille.

→ **...sellaisia asioita, joita hän ei voi...**

- Kuka-pronominia ei käytetä relatiivipronominina:

Kuuntelin puhujaa, kuka osasi todella asiansa.

→ **Kuuntelin puhujaa, joka osasi todella asiansa.**

- Yleinen virhe on myös se, että relatiivipronominin korrelaatti (= sana, johon relatiivipronomini viittaa) ei ole pronominin edellä → korjaa vaihtamalla sanajärjestystä tai merkitse korrelaatti se-pronominilla

Valkoinen puusilta johtaa virran yli, joka on peräisin 1800-luvulta. →

Virran yli johtaa valkoinen puusilta, joka on ...

Suomi ei ollut muuta kuin osa Ruotsia, josta voitiin ottaa veroja. →

Suomi ei ollut muuta kuin se osa Ruotsia, josta voitiin...

- Neljäs virhe on ketjuttaa useita joka-lauseita peräkkäin. → korjataan katkaisemalla ketju ja sanomalla asia toisella tavalla.

He joutuivat leirille, joka oli heille liian rankka paikka, jossa vaadittiin ylivoimaisia ponnistuksia, jotka väsyttivät heidät. → **He joutuivat rankalle leirille, jossa heiltä vaadittiin ylivoimaisia ponnistuksia. He väsyivät.**

AKT - PASS?

= symmetria-asiana voi pitää myös virkkeitä, joissa predikaattiverbit eivät ole samaa pääluokkaa eli toinen on aktiivimuoto ja toinen passiivi → korjaa muuttamalla molemmat samaan

LR TAI lauserak. TAI aaltoviiva tai katkoviiva pitkin marginaalia

tarkoittaa jotain ongelmaa lauseissa, tavallisesti liian pitkässä virkkeessä ajatus muuttuu tai sitä on vaikea seurata, koska virkkeessä on useita lauseita

mitä useampia lauseita virkkeessä on, sitä enemmän on mahdollisuuksia tehdä pilkkuvirheitä

→ lauserakenteen ongelmat korjataan rakentamalla virke uudestaan, esimerkiksi pilkkomalla pitkä virke

AVO ?

onko teksti aineistoa vai omaa ajattelua, tietoa, mielipidettä ?

→ aineistoaineessa pidä huolta, että aina aineistoa käyttäessäsi merkitset tekstiä viittauksen

epäsuora esitys

Kun tekstissä viitataan toisen henkilön puheeseen tai kirjoitukseen, käytetään joko suoraa referointia tai epäsuoraa referointia.

Suora referointi = alkuperäinen teksti toistetaan sanatarkasti (sitaatti) ja se merkitään lainausmerkein. Usein käytetään johtolauseita ja kaksoispistettä.

Aleksis Kivi kirjoitti veljelleen vuonna 1867: ”Minä tarvitsisin nyt vähän rahaa; sillä olen hyyränyt itselleni pienen kammarin Nurmijärvellä, sinne aion muuttaa ja parantellen puhtaaksi-kirjottaa Seitsemän Miestä.”

Epäsuora referointi = alkuperäistä tekstiä ei toisteta sanatarkasti, vaan asia kerrotaan omin sanoin.

Aleksis Kivi kirjoitti veljelleen vuonna 1867 tarvitsevansa rahaa, koska hän on vuokrannut itselleen asunnon Nurmijärvellä. Hän aikoo muuttaa sinne ja kirjoittaa puhtaaksi Seitsemän veljestä –romaanin.

HUOMAA: Suoraa esitystä ei voi muuttaa epäsuoraksi pelkällä että-sanalla:

Aleksis Kivi kirjoitti, että minä tarvitsisin nyt vähän rahaa; sillä olen hyyränyt itselleni pienen kammarin Nurmijärvellä, sinne aion muuttaa ja parantellen puhtaaksi-kirjottaa Seitsemän Miestä.

Kysyvää sivulauseita ei voi aloittaa että-sanalla:

Kivi kysyy, että saisiko hän veljeltään rahaa asunnon vuokraan.

→ **Kivi kysyy, saisiko hän ...**